

SXEDIO.F72

18.8.1950: ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΑΛΕΙ ΔΙΑ ΤΟΥ ΕΑΣ ΤΟΥΣ ΟΠΑΔΟΥΣ ΤΟΥ ΑΚΕΛ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΕ ΑΠΟΧΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

Ενώ οι διαδικασίες για την εκλογή του νέου Αρχιεπισκόπου είχαν αρχίσει και η Δεξιά συνέχιζε την προεκλογική εκστρατεία υπέρ του Μητροπολίτη Κιτίου Μακαρίου Κυκκώτη, η Αριστερά οδηγείτο στην απόφαση να τηρήσει αποχή από τις εκλογές.

Πραγματικά το ΑΚΕΛ και γενικά η Αριστερή Παράταξη και ο Εθνικο-απελευθερωτικός Συνασπισμός, ΕΑΣ, που ελεγχόταν από το ΑΚΕΛ, βρίσκονταν σε πραγματικό αδιέξοδο.

Αυτό οφειλόταν σε πολλούς λόγους:

Ενας λόγος ήταν ότι δεν εύρισκε, απ' ότι φαινόταν, τον κατάλληλο κύπριο ιερωμένο για να τον υποστηρίξει και προφανώς ήθελε να αποφύγει το παράδειγμα της εκλογής των Αρχιεπισκόπων Λεοντίου και Μακαρίου, που είχαν προτιμηθεί έναντι εξωκλιματικών.

Ο Λεόντιος είχε κερδίσει τις εκλογές έναντι του εξωκλιματικού που υποστήριζε η Δεξιά ενώ στη δεύτερη περίπτωση ο Μακάριος Β είχε εκλεγεί έναντι του εξωκλιματικού που υποστήριζε η Αριστερά.

Από την άλλη η δύναμη της Αριστεράς ή η επιρροή της στις μάζες του κυπριακού λαού παρουσιαζόταν συρρικνωμένη αν κρίνει κανείς από το αποτέλεσμα των δημοτικών εκλογών του **1949**.

Ενας άλλος λόγος -πολύ σημαντικός- ήταν οι εκλογικοί κατάλογοι τους οποίους ετοίμαζαν οι ιερωμένοι και γενικά οι άνθρωποι της Εκκλησίας και από τους οποίους αποκλείονταν ουσιαστικά οι κομμουνιστές.

Η αρχή είχε γίνει από την εποχή της εκλογής του Μακαρίου Β.

Στην εγκύκλιο του Τοποτηρητή Κλεόπα αποκλείονταν για να εγγραφούν στον κατάλογο "όσοι

τελούσαν υπό εκκλησιαστικό επιτίμιο, όσοι οπωσδήποτε εκδήλωσαν απόψεις αντίκεινται προς την ορθόδοξη χριστιανική διδασκαλία, όσοι εκφράστηκαν κατά τρόπο ασεβή γι' αυτήν ή την Εκκλησία ή τους λειτουργούς της και όσοι ενεργούν ή συνεργάζονται κατά τρόπο που προάγουν ή υποβοηθεί τέτοιες εκδηλώσεις εκτός εάν πείσουν τον Επίσκοπο για την ειλικρινή μετάνοια τους".

Αυτό η Αριστερά το θεώρησε προσπάθεια να αποκλεισθούν οι αριστεροί από τους καταλόγους ή όσοι αντιτίθεντο στην Εθναρχία. Και ήταν σωστό.

Έτσι η Αριστερά και ο ΕΑΣ θεώρησαν ότι με τον τρόπο αυτό επιδιωκόταν ένα νέο εκλογικό πραξικόπημα.

Ο Μιλτιάδης Χριστοδούλου στέλεχος του ΕΑΣ και του ΑΚΕΛ, ο Π. Γεωργίου του ΑΚΕΛ, ο Α. Ζιαρτίδης της ΠΕΟ, ο Χ. Μιχαηλίδης της ΕΑΚ, ο Χρ. Κατσαμπάς της ΑΟΝ και ο Κ. Κακουλλής της ΠΕΜ σε ανακοίνωση τους τόνιζαν:

"Η πρόνοια αυτή της εγκυκλίου του Τοποτηρητού έχει σκοπό να αποκλείσει από τους εκλογικούς καταλόγους μάζες ψηφοφόρων με δημοκρατικά φρονήματα και ψηφοφόρων που αντιτίθενται στη σημερινή κομματική πολιτική της Εθναρχίας. Με τον εσκεμμένο αυτό αποκλεισμό από τους καταλόγους των δημοκρατικών ψηφοφόρων επιδιώκεται ένα νέο εκλογικό πραξικόπημα για την ανάδειξη αρχιεπισκόπου και η διαίωνιση της καταστρεπτικής για τον τόπο πολιτικής.

Οι Λαϊκές Οργανώσεις καταγγέλλουν την τακτική αυτή και τονίζουν ότι θεωρούν στοιχειώδες δικαίωμα όλων των Ελλήνων της Κύπρου να περιληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους για να μετάσχουν στην εκλογή Αρχιεπισκόπου.

Οι Λαϊκές Οργανώσεις, ανεξάρτητα από τη θέση που θα καθορίσουν έναντι της Αρχιεπισκοπικής εκλογής απαιτούν από τη σημερινή υπεύθυνη εκκλησιαστική αρχή να συναισθανθεί τις ευθύνες της όπως αναφέρεται στη χθεσινή εγκύκλιο και καλούν όλους της Ελληνες ψηφοφόρους να διεκδικήσουν το

αναφαίρετο τους δικαίωμα να περιληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους".

Οι οδηγίες για τον καταρτισμό των καταλόγων και αποκλεισμό αριστερών δεν ήταν νέες. Ήταν οι ίδιες που είχε καθιερώσει ο Κυρηναίος Μακάριος, ενώ ήταν ακόμη Τοποτηρητής και συνέχισε να εφαρμόζει η νέα Ιερά Σύνοδος υπό την προεδρία του, δηλαδή απαγόρευση στα μέλη της Αριστεράς να ψηφίσουν για υποθέσεις που αφορούσαν την Εκκλησία.

Έτσι η Αριστερά δεν είχε καμιά ευκαιρία να υποβάλει δικό της υποψήφιο μια και τα μέλη της δεν περιλαμβάνονταν στους καταλόγους ή πολύ ελάχιστοι. Το μόνο που μπορούσε να κάμει ήταν να επιδιώξει να εκλεγεί κοινός υποψήφιος αλλά αυτό είχε ήδη απορριφθεί από την αρχή.

Εκείνο που ήλπιζε ήταν ότι πιθανόν να κατερχόταν άλλος υποψήφιος και οι ψήφοι του ή όσους επηρέαζε, όσοι και αν ήταν αυτοί, θα ρίχνονταν στην κάλπη του άλλου που δεν θα υποστήριζε τόσο ανοικτά η συνασπισμένη Δεξιά.

Όμως τα πράγματα οδηγούνταν στις εκλογές με ένα μόνο υποψήφιο και η Αριστερά συνέχιζε να καταγγέλλει τον καταρτισμό των εκλογικών καταλόγων με ενυπόγραφες δηλώσεις. Έτσι στις **16** Ιουλίου ο ανταποκριτής του "Νέου Δημοκράτη", εκφραστικού οργάνου του ΑΚΕΛ, μετέδιδε από το Βαρώνι:

"Πληροφορούμαι από την Κοντέα πως αντιπρόσωπος των Λαϊκών Οργανώσεων του χωριού επισκέφτηκε τον παπά για να τον ρωτήσει σχετικά με τους εκλογικούς καταλόγους της Αρχιεπισκοπικής εκλογής και αν γράφτηκαν όλοι οι ορθόδοξοι που έχουν δικαίωμα ψήφου. Ο Παπάς απαντώντας στις ερωτήσεις του αντιπροσώπου των Λαϊκών Οργανώσεων είπε τα εξής: Δυστυχώς μόνο το ένα τρίτο των εκλογέων πέρασα στους καταλόγους. Δηλαδή από τους **280** ψηφοφόρους έγραψα περί τους **100**. Σε παρατήρηση του Λαϊκού αντιπροσώπου πως αυτό δεν είναι ορθό, ο παπάς απάντησε ότι έτσι είναι οι οδηγίες που πήρε από την Αρχιεπισκοπή και ότι δεν πέρασε στους καταλόγους και δυο ακόμη από τα παιδιά του. Ο παπάς

κατέληξε ως εξής: Το μόνο που θέλω είναι να μη γίνει φασαρία.

Στο μεταξύ ολόκληρη η κοινότητα Κοντιάς δυσφορεί για τη στάση αυτή των εκκλησιαστικών αρχών. Όπως πληροφορούμαι οι Λαϊκές Οργανώσεις θα κυκλοφορήσουν για υπογραφή διαμαρτυρία που θα σταλεί στην ιερά σύνοδο απαιτώντας την εγγραφή όλων των ψηφοφόρων στους εκλογικούς καταλόγους"

Εξάλλου ο τοπικός ανταποκριτής της ίδιας εφημερίδας μετέδιδε από το Νέο Χωρίο Κυθρέας:

"Αντιπροσωπεία των Λαϊκών Οργανώσεων επισκέφθηκε τον παπά του χωριού μας και υπέδειξε πως όλοι οι Έλληνες ορθόδοξοι που έχουν δικαίωμα ψήφου πρέπει να περιληφθούν στους εκλογικούς καταλόγους. Ο παπάς δήλωσε πως δεν θα κάμει ό,τι μπορεί."

Για την εθναρχία και τα εκφραστικά της όργανα αυτό που ζητούσε η αριστερά έμοιαζε σαν ιεροσυλία. Εγγραφε το "Έθνος" του Θεμιστοκλή Δέρβη σε σχόλιο του στις 8 Ιουλίου:

"Αυτό έλειψε. Να εγγραφούν οι κομμουνισταί εις τους καταλόγους ψηφοφόρων διά την αρχιεπισκοπικήν εκλογήν. Επιτίθενται λοιπόν αι λεγόμενα "λαϊκάί οργανώσεις" δηλαδή οι υπνωτισμένοι οπαδοί της αντιχριστιανικής Καμινφόρμ, εναντίον του σεβασμιωτάτου τοποτηρητητού επειδή ούτος εις την εκλογικήν εγκύλιον του συμπεριέλαβε παράγραφον, η οποία κατ' ουσίαν αποκλείει τους κομμουνιστάς-τουλαχιστον τους ωργανωμένους- από τους εκλογικούς καταλόγους. Δεν γνωρίζουν οι κομμουνισταί ότι η παράγραφος αυτή της εγκυκλίου είναι απόσπασμα από το προ διετίας σχεδόν τροποποιηθέν Καταστατικόν της Εκκλησίας και ότι επομένως δεν είναι δικαίωμα, αλλά υποχρέωσις του Τοποτηρητού να επιστήση την προσοχήν των ιερέων όπως μη εγγράψουν εις τους εκλογικούς καταλόγους κομμουνιστάς και άλλους "ασεβούντας" προς την εκκλησίαν ή τους λειτουργούς αυτής και τους ενεργούντας ή συνεργαζομένους κατά τρόπον παροάγοντα ή υποβηθούντα εκδηλώσεις αντικειμένας προς την ορθόδοξον χριστιανικήν

διδασκαλίαν".

Εχρειάσθησαν αγώνες διά να θέσωμεν τους κομμουνιστάς εις το περιθώριον και να τους απομονώσωμεν, από το σύνολον του λαού. Δεν πρόκειται επομένως τώρα να εξουδετερώσωμεν με τα ίδια μας τα χέρια, ότι με τόσους κόπους κατορθώσαμεν. Διά της εκλογής του ήδη αιμνήστου Μακαρίου ανεστηλώθη η Εκκλησία της Κύπρου και βεβαίως δεν θα επιτρέψωμεν σήμερον επιστροφήν εις την εποχήν, κατά την οποίαν ο Φιφής (Φιφής Ιωάννου Γ. Γ. του ΑΚΕΛ) υπεδείκνυεν υποψηφίους Αρχιεπισκόπους και ελάμβανε μέρος εις το τελικόν στάδιον της εκλογής ως Γενικός αντιπρόσωπος".

Στις καταγγελίες του "Δημοκράτη" για μη εγγραφή των αριστερών στους εκλογικούς καταλόγους η ίδια εφημερίδα έγραφε στις **26** Ιουλίου:

" Καθημερινώς το Κομμουνιστικόν έντυπον παραπονεείται και διαμαρτύρεται διά την μη εγγραφήν των κομμουνιστών εις τους καταλόγους εις την αρχιεπισκοπικήν εκλογήν. Αλλά τι το κοινόν έχουν οι κομμουνισταί με την Εκκλησίαν και την Εθναρχίαν; Ποια καθήκοντα ανέλαβον μέχρι τούδε έναντι αυτής, διά να απαιτούν τώρα και δικαιώματα;

Αρα η αρχιεπισκοπική εκλογή είναι υπόθεσις ξένη διά τους κομμουνιστάς. Και παρήλθεν ανεπιστρεπτί δι' αυτούς η παλαιά, καλή εποχή, που ωργιάζαν αναμιγνυόμενοι εις τα εκκλησιαστικά μας πράγματα.

Ευτυχώς η προκειμένη εκλογή Αρχιεπισκόπου θα είναι τόσον ομόφωνος μεταξύ του λαού, ώστε να μη καταστή δυνατή η οιαδήποτε παρέμβασις των κομμουνιστών. Το αδιαμφισβήτητον τούτο γεγονός δεν το γνωρίζουν άραγε οι κομμουνισταί, διά να "καθήσουν εις τα αυγά των;".

Όταν πια η Αριστερά είδε ότι τίποτα δεν μπορούσε να κάμει αποφάσισε και επίσημα όπως απόσχει από τις εκλογές διαμαρτυρούμενη.

Η απόφαση δόθηκε στη δημοσιότητα με ανακοίνωση του ΕΑΣ που εκδόθηκε έπειτα απο συνεδρία του στις **18** Αυγούστου **1950**, στην οποία τόνιζε ότι

"συμμετοχή της Αριστεράς τις εκλογές με αποκλεισμένους χιλιάδες ψηφοφόρους της θα σήμαινε συμμετοχή σε μια εκλογική φάρσα.

Ο μόνος τρόπος, πρόσθετε που μπορούσαν τα μέλη της αριστεράς να καταδικάσουν τις εκλογές ήταν με την αποχή τους και ότι η αποχή ήταν το όπλο που έμενε στα χέρια της αριστεράς για να καταδικάσει τις προγραμματιζόμενες εκλογές.

Τονιζόταν στην απόφαση του ΕΑΣ:

" Στις **10.7.1950** το Γενικό Συμβούλιο του ΕΑΣ αποφάσιζε πως στην ανάδειξη Αρχιεπισκόπου ύστερα από το θάνατο του Μακαρίου του Β έπρεπε ν' αποφευχθεί ο διαχωρισμός των λαϊκών δυνάμεων και να κρατηθεί απερίσπαστη προσοχή του συνόλου του λαού στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, που με το ενωτικό δημοψήφισμα της **15.1.1950** και τη αποστολή των Πρεσβειών είχε σημειώσει νέα άνοδο, να μη γίνει εκλογική διαπάλη κι εκλογικός διαχωρισμός των λαϊκών δυνάμεων. Να αποδειχθεί ένας μόνο υποψηφιος, έλεγε η απόφαση της Ολομέλειας, αλλά να αποδειχθεί μακριά από τα κομματικά παρασκήνια και δίχως τις κομματικές ραδιουργίες της πλουτοκρατικής ολιγαρχίας και των ανδεικέλων της. Να υποδειχθεί από μια κοινή σύσκεψη όλων των κομμάτων και οργανώσεως, με πρόγραμμα την ενότητα του λαού στην πολη για τη λύση του ενωτικού ζητήματος.

Την ίδια μέρα το Γενικό Συμβούλιο του ΕΑΣ διακήρυττε την πατριωτική γραμμή της ενότητας των λαϊκών δυνάμεων, Προτείνουμε έλεγε η ανακοίνωση του ΓΣ του ΕΑΣ, όπως όλα τα κόμματα και οι οργανώσεις του Κυπριακού λαού, δεξιές και αριστερές, συνέλθουν σε μια παγκύπρια σύσκεψη με σκοπό την υπόδειξη ενός κοινού υποψηφίου. Η κοινή υποψηφιότητα μπορεί να στηριχθεί σ' ένα μίνιμουμ πρόγραμμα παλλαϊκής ενότητας και δράσης γύρω από τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του Κυπριακού λαού τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό, αυτό σημαίνει-τέλειωνε η ανακοίνωση του ΕΑΣ, πως ο μέλλων Αρχιεπίσκοπος θα είναι Αρχιεπίσκοπος όλου του

λαού και θα εξακολουθήσει πολιτική ενότητα και συμφιλίωσης, συνεργασίας όλων των κομμάτων και παρατάξεων για τη διεκδίκηση της άμεσης και χωρίς όρους ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

2. Οι φατρίες της κυπριακής δεξιάς, αποφασισμένες να εκμεταλλευθούν η κάθε μια για δικό της κομματικό όφελος τις εκλογές, αγνόησαν την πατριωτική έκκληση της Λαϊκής Παράταξης που εκπροσωπείται από τον ΕΑΣ. Από τη μια αποκλείουν από τους εκλογικούς καταλόγους κατά χιλιάδες τους οπαδούς και υποστηρικτές της Λαϊκής Παράταξης και συναγωνίζονται η μια την άλλη που θα επιδείξει περισσότερα αντικομμουνιστικό κι αντιλαϊκό μένος, κι' από την άλλη όμως τρώγονται αναμεταξύ τους. Ετσι διασπούν το λαό όχι μόνο σε δεξιούς και αριστερούς κομμουνιστές κι αντικομμουνιστές, αλλά και σε Κιτσιακούς και Κυρηνειακούς. Αρχισαν ήδη να βάλλουν κι ενάντια στη λεγόμενη " Εθνική" Πρεσβεία τους, παραγνωρίζοντας το γεγονός πως τη στιγμή αυτή βρίσκεται στο εξωτερικό συνεχίζοντας όπως ισχυρίζονται, το εθνικό της έργο και απειλούν ακόμα πως θα προβούν σε αποκαλύψεις για τα παρασκήνια που προηγήθηκαν της εκλογής της, στις **6.8.1950** η Εθναρχική Πρεσβεία στο Λονδίνο διακηρύττει ξανά τη διασπαστική τακτική της, την ίδια που ακολούθησε στην Αθήνα κι αποκλείει την πατριωτική πρόταση της κυπριακής Συντονιστικής Επιτροπής και του αντιπροσώπου της Εθνικής Λαϊκής Πρεσβείας για συνεργασία. Με τη στάση τους, τόσο η μια όσο και η άλλη φατρία της κυπριακής δεξιάς, επαναβεβαίωσαν την παλιά διαπίστωση μας, πως για την πλουτοκρατική ολιγαρχία του τόπου μας δεν υπάρχει τίποτε ιερώτερο και πολυτιμότερο από το ατομικό και το ταξικό τους συμφέρον.

Εδειξαν ολοκάθαρα πως όλα ακόμα και τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, τα υποτάσσουν στο προσωπικό, κομματικό και τοξικό τους συμφέρον. Με τη στάση τους, τόσο η μια όσο κι η άλλη φατρία της δεξιάς, επαναβεβαίωσαν προηγούμενη διαπίστωση μας, πως ο θεσμός της λεγομένης Εθναρχίας, έπαυσε από

καιρό να είναι θεσμός παλλαϊκός αντιπροσωπευτικός του συνόλου του λαού. Η Εθναρχία έγινε θεσμός κομματικός υποδουλωμένος στην πολιτική ηγεσία της δεξιάς, θεσμός που ακολουθεί την πολιτική της πλουτοκρατικής ολιγαρχίας και έμμεσα την πολιτική του ιμπεριαλισμού, εξυπηρετεί όχι το συμφέροντα του εθνικού αγώνα, αλλά τα συμφέροντα του ταξικού αγώνα της κυπριακής αντίδρασης.

" 3. Μέσα στις συνθήκες της καλπινόθευσης και του αποκλεισμού του λαού, η συμμετοχή της Λαϊκής Παράταξης στις εκλογές της 27ης Αυγούστου θάταν σοβαρό λάθος. Συμμετοχή στις εκλογές με χιλιάδες ψηφοφόρους της Λαϊκής Παράταξης αποκλεισμένους από τους καταλόγους, σημαίνει συμμετοχή μας σε μια εκλογική φάρσα. Σε τέτοια φάρσα η Λαϊκή Παράταξη, δεν πρόκειται να μπει ποτέ. Καλούμε όλο τον Κυπριακό λαό, κάθε τίμιο πατριώτη, όλους τους φίλους και οπαδούς της Λαϊκής Παράταξης να γελοιοποιήσουν με την αποχή τους την εκλογική φάρσα της δεξιάς.

Καλούμε όλο το λαό, κάθε τίμιο πατριώτη, όλους τους αποδούς και τους φίλους της Λαϊκής Παράταξης, να παραγνωρίσουν την εκλογική φάρσα της δεξιάς και να παραμείνουν ενωμένοι στην εθνικοαπελευθερωτική προσπάθεια.

Ο,τι χρειάζεται σήμερα δεν είναι εκλογική διαπάλη και διαχωρισμός των λαϊκών δυνάμεων. Ο,τι χρειάζεται σήμερα η Κύπρος είναι ενότητα των λαϊκών δυνάμεων, απερίσπαστη προσήλωση στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, ηθική και υλική ενίσχυση κάθε γνήσιας εθνικοαπελευθερωτικής προσπάθειας που γίνεται στο εξωτερικό και εσωτερικό.

Ο ΕΑΣ και η Λαϊκή Παράταξη θα κάμουν το παν ώστε ο εκλογικός φατριαστικός σάλος μέσα στον οποίο θα ρίξουν το λαό οι δυο φατρίες της δεξιάς νάναί όσο το δυνατό λιγώτερο επιζήμιος. Θα κάνουμε το παν ώστε η προσήλωση του λαού να παραμείνει απερίσπαστη προς τον ενωτικό αντιιμπεριαλιστικό αγώνα, προς την ηθική και υλική ενίσχυση των προσπαθειών της

εθνικής λαϊκής Πρεσβείας, αλλά και προς την ηθική και υλική ενίσχυση κάθε άλλης προσπάθειας του ενωτικού αγώνα του Κυπριακού λαού".

Ετσι για άλλη μια φορά ο λαός οδηγείτο στις κάλπες για την ανάδειξη του τρίτου Αρχιεπισκόπου μέσα σε τέσσερα χρόνια διασπασμένος και με τους Αγγλους να τρίβουν τα χέρια.